

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

בפני כב' השופט צבי סגל, שופט בכיר

מערערת
ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין, מחוז תל-
אביב והמרכז
ע"י ב"כ עו"ד עמוס וייצמן, עו"ד שרון רפאלי ועו"ד גיא
נוף

נגד

משיב
אליעד שרגא, עו"ד
ע"י ב"כ עו"ד פרופ' אריאל בנדור, עו"ד אלעד אייזנברג
ועו"ד דפנה קירו-כהן

פסק דין

לפני ערעור על פסק-דינו של בית הדין המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין (עו"ד חיים קנת – אב"ד, עו"ד ערן מירנברג ועו"ד מיה קורדובה) בתיק בד"א 54/11, מיום 26.7.2011, בגדרו הותיר בית הדין הארצי על-כנו את זיכוי של המערער על-ידי בית הדין המחוזי מעבירות של התנהגות שאיננה הולמת את מקצוע עריכת הדין, מעשים הפוגעים בכבוד מקצוע עריכת הדין והתנהגות בלתי חברית כלפי חבר למקצוע.

רקע עובדתי והליכים קודמים

1. העובדות העומדות בבסיס הערעור אינן שנויות במחלוקת. המשיב התראיין בשנת 2009 לתכנית רדיו בעקבות ידיעות על מהלך שנקטה לשכתו של ראש הממשלה דאז, מר אהוד אולמרט (להלן: "מר אולמרט"), לשם הגדלת שטח הלשכה שתוקצה לו עת יפרוש מתפקידו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

במסגרת הראיון הזדהה המשיב כעורך דין וכיו"ר התנועה למען איכות השלטון, וציין את הדברים הבאים:

"האנשים האלה אופטימיים יותר מדי. כי לו היו מעשיים היו דואגים שיגדילו לא את הלשכות העתידיות שלהם אלא את התאים שבו הם יצטרכו לבלות במעשיהו".

2. המערערת סברה שהתבטאות זו עולה כדי עבירה משמעתית, ומסרב המשיב להתנצל על דבריו הגישה נגדו קובלנה משמעתית.

על-פי הנטען בקובלנה, ההתבטאות אינה ראויה כלל ועיקר, שכן מדובר באמירה בוטה ופוגענית המהווה פגיעה קשה בכבוד מקצוע עריכת הדין, והינה בעלת זיקה ממשית למקצוע. עוד נטען על ידי המערערת, כי הנאמר על-ידי המשיב פוגע בחזקת החפות – עיקרון יסוד בשיטת המשפט, מאחר שנקבע בו כי מר אולמרט עתיד להיאסר, חרף העובדה שבעת אמירת הדברים טרם נגזר דינו. בנוסף לכך נטען, כי היות ומר אולמרט הינו עורך-דין, או אז יש בהתבטאות המשיב גם הפרת החובה לנהוג באופן חברי כלפי חבר למקצוע.

לאור טענותיה אלו, ביקשה המערערת להרשיע את המשיב בעבירות של התנהגות בלתי חברית כלפי חבר למקצוע (כלל 26 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 וסעיף 2)61 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, ולהלן – "כללי האתיקה" ו"החוק", בהתאמה); בהתנהגות שאיננה הולמת את מקצוע עריכת הדין (סעיף 3)61 לחוק); ובמעשים הפוגעים בכבוד מקצוע עריכת הדין (סעיפים 53 ו-1)61 לחוק).

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

3. בפסק-דינו מיום 11.4.11 זיכה בית הדין המחוזי של הלשכה (עו"ד ליאור שמעוני, אב"ד, עו"ד ראובן חזן גוהר ועו"ד שטסמן גלעד), פה אחד, את המשיב מן העבירות שיוחסו לו בקובלנה.

בפסק הדין נקבע, בין השאר, כי ככלל הדין המשמעתי בא להגביל את סגנון ההתבטאות של עורך הדין, להבדיל מתוכנה, ורק במקרים חריגים יהיה מקום להגביל גם את תוכן ההתבטאות. על כן, אין רלבנטיות לטענות בדבר הפגיעה בחזקת החפות, שכן עסקינן אך בתוכן דבריו של המשיב. מעבר לכך, ביקורת והבעת עמדה בשאלות משפטיות תלויות ועומדות נשמעות חדשות לבקרים מפי גורמים משפטיים שונים, מבלי שנשמעת כל טענה בדבר פגיעה בחזקת החפות, ומבלי שמוגשת נגדם קובלנה.

בית הדין המחוזי הוסיף וקבע, כי אף שסגנון ההתבטאות הינו עוקצני, בוטה וחורג מגבולות הנימוס והטעם הטוב, עדיין אין היא עולה כדי עבירה משמעתית. זאת ועוד, נסיבות אמירתה כביטוי פוליטי-ציבורי-מחאתי מאפשרות חופש ביטוי רחב יחסית. בנוסף, יש לתת משקל לריחוק היחסי שבין ההתבטאות לבין העיסוק "בגרעין הקשה" של המקצוע, ריחוק המזכה את ההתבטאות בסובלנות רבה יותר כלפיה. לאור נימוקים אלה, זוכה המשיב מן העבירות שיוחסו לו.

4. ערעור שהוגש לבית הדין הארצי נדחה והזיכוי נותר על-כנו. בפסק-דינו של בית הדין הארצי נקבע, בין השאר, כי המערערת לא התייחסה לטענת המשיב לפיה מר אולמרט איננו עורך דין פעיל ולא הרימה את נטל הראיה בנוגע לכך. יתר על כן, בנסיבות אמירת הדברים אין מדובר בהתנהלות מול חבר למקצוע במסגרת הליך משפטי כלשהו. בית הדין הארצי הוסיף, כי המערערת לא הרימה הנטל להוכיח שדברי

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

המשיב כווננו למר אולמרט, ואף בהינתן שהדברים אכן כווננו אליו - אין באותם דברים שנאמרו משום גרימת אפשרות סבירה להשפיע על בית המשפט שדן, או ידון, בעניינו של מר אולמרט, לא בשל היקף הדברים שנאמר, ואף לא בשל ניסוחם. עוד נקבע בפסק הדין, כי במקרה הנדון ההתבטאות לא נעשתה במתחם "הגרעין הקשה" של מקצוע עריכת הדין, ולפיכך באיזון הפרטני בין ערך חופש הביטוי לבין ערך שמירת כבוד מקצוע עריכת הדין, ידו של הראשון גוברת. בהתבסס על כל אלה קבע בית הדין, כאמור, כי ההתבטאות הינה בתחום ה"נסבל" ואינה עולה כדי עבירת משמעת.

תמצית טענות המערערת

5. לטענת המערערת, ההתבטאות הינה בעלת חומרה מיוחדת, שכן המשיב נקט בלשון מתלהמת שיש בה כדי לחרוץ את דינו של ראש ממשלה בישראל בטרם הוכרע דינו על ידי בית המשפט ובעודו בחזקת חף מפשע; יתר על כן, נוכח מעמדו המיוחד של הדובר יש בדברים כדי להשפיע על בית המשפט היושב (או העשוי לשבת) בדינו של אולמרט.

עוד טענה, כי בניגוד לקביעת בית הדין המשמעתית, עורך דין יכול לעבור עבירה משמעתית גם בשל תוכן דבריו ולא רק בשל סגנונם, ומשכך יש רלבנטיות לכך שתוכן דבריו של המשיב עומד בניגוד לחזקת החפות, ולענין זה אין חשיבות לשאלה האם בפועל נגרם נזק כתוצאה מדבריו, קרי: האם בית המשפט הושפע מהדברים. זאת ועוד, מתמליל הראיון בשלמותו ניתן ללמוד שהמשיב ייחס את דבריו למר אולמרט, בניגוד לקביעת בית הדין המשמעתית, ואף המשיב עצמו אינו חולק על כך.

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

המערערת הוסיפה וטענה, כי ההתבטאות הינה בעלת זיקה ישירה לעיסוק במקצוע עריכת הדין, בין היתר מאחר שיש בה התייחסות לתוצאת ההליך הפלילי בעניינו של מר אולמרט, וכן מאחר שהמשיב נוהג להזדהות בכל מקום כעורך דין, ותפקידו ככזה הינו, בין היתר, לסייע בהשלטת שלטון החוק בחברה. כמו כן, התנועה למען איכות השלטון נוקטת בהליכים משפטיים כחלק מפעילותה, והמשיב מזוהה כעורך דין מרכזי בתנועה זו. בהתייחס לכל אלה עתרה המערערת לקבלת הערעור ולהרשעת המשיב בעבירות שפורטו בקובלנה.

תמצית טענות המשיב

6. המשיב מצידו גורס כי דין הערעור להידחות, תוך שהוא סומך ידיו על פסק-דינו של בית הדין הארצי ומפנה לכך שהטענות שהועלו על-ידי המערערת נדונו ונדחו על-ידי שתי ערכאות משמעותיות שדנו בעניינו. לטענתו, המערערת לא הצביעה על טעות משפטית כלשהי באיזו מקביעות בתי הדין, ומשכך אין כל הצדקה להתערב בהן.

לגופם של דברים טוען המשיב, כי ההנחה שהובילה להגשת הקובלנה, לפיה ההתבטאות כוונה כלפי חבר למקצוע, נמצאה שגויה וחסרת בסיס עובדתי, ולפיכך המערערת אינה רשאית להמשיך בקו הטיעון שעניינו אופן ההתבטאות הראוי של עורך-דין אל מול חבר למקצוע.

עוד נטען על ידו, כי גם במסגרת ההליך המשפטי או ההתנהלות המקצועית לא מטיל הדין המשמעותי כל מגבלה תוכנית על התבטאות הנשמעת מפי עורך-דין, לבד מכך שעל הדברים להיות רלוונטיים להליך ולהיאמר בלשון מאופקת ומרוסנת. והנה, אף במבחן זה, שיישומו כלל אינו נדרש בעניינו, עומדת ההתבטאות קא עסקינן

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

מאחר שנאמרה בהקשר העיסוק הציבורי והמוסרי בהגדלת הלשכה ובתגובה לידיעה לפיה מר אולמרט פעל להגדלת הלשכה שיקבל עם פרישתו.

יתרה מכך, אף בהנחה שהדין המשמעותי מטיל מגבלות תוכניות, להבדיל מאלו הסגנוניות, על אמירות הנאמרות מפי עורכי דין, הרי שהאמירה מושא הקובלנה דן הינה סרקאסטית וצינית ואין בלשונה או בנסיבות אמירתה כדי לפגוע, כנטען, בחזקת החפות. מטעמים אלה, אין גם להקיש לענייננו ממורת הרוח שהובעה בפסקי הדין בענייניו של הנשיא לשעבר, משה קצב, על שפיטתו בפני התקשורת; מה גם, שאמירות אלו לא נמצאו בעלות נפקות במישור הפלילי, בין כמצדיקות את ביטול כתב האישום מן הטעם של הגנה מן הצדק ובין כנימוק לקולא בגזירת הדין. קל וחומר שלא ניתן להשתית עליהן הרשעה באישום משמעותי - כעתירת המערערת בענייננו.

עוד הלין המשיב על הצביון העקרוני אותו ביקשה המערערת לשוות לערעור, שכן לשיטתו הקובלנה מושא דיוננו הוגשה אך כ"בדיחה" ועל-מנת לבחון את גבולות ועדת האתיקה ומידת סובלנותה.

הערה בטרם דיון

7. לאחר שהציגו הצדדים את עמדותיהם בדיון שנערך ביום 17.11.11, פנה בית המשפט אל הצדדים - תחילה נעשתה הפניה אל המערערת, בהמלצה לשקול פעם נוספת את עמדתה ביחס לנחיצות העברת או הוצאת ההכרעה בערעור אל מחוץ לכתלי בתי הדין המשמעותיים של הלשכה, המופקדים מטיבם על שמירת כללי האתיקה ההולמת עורכי דין ועל התוויית גבולות המותר והאסור, ההולם ושאינו הולם בהתנהגותו של עורך הדין, בעיקר בשל מהותו, טיבו וטבעו של הנושא שעמד בפניהם

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

לדיון – קביעת נורמות התנהגות ראויות, תוך מתן איזון ראוי לזכויות, לערכים ולשיקולים הצריכים לעניין. לאחר מכן נעשתה פנייה אל המשיב, שמא יאות אף הוא, בתמורה ואף שלא בתמורה לחזרה מן הערעור, למסור מצידו הצהרה בכתב לבית המשפט, לפיה אף שאינו מוכן להתנצל על תוכנם של דבריו אותם אמר במסגרת אותו שידור רדיו, עדיין מסכים הוא שניתן היה מבחינתו להתבטא בסגנון מעט שונה, מכובד, ראוי ומנומס הרבה יותר, מכפי שבחר להתבטא, מבלי שהמסר אותו ביקש להעביר יוקהה כמלוא הנימה.

דא-עקא, שבהודעה מיום 12.12.11 עמדה המערערת על כך שתינתן הכרעה עקרונית לגופו של עניין, שעה שאת סיום התיק בהסכמה התנתה בתנאים שונים שלא היו מקובלים על המשיב (ראו: תשובת המשיב מיום 29.12.11). משכך, לא נותר אלא ליתן הכרעה בערעור.

דיון

8. לאחר שמיעת טיעוני הצדדים, בכתב ובעל פה, נחה דעתי כי דין הערעור להידחות. להלן יפורטו נימוקיי לכך.

9. ראש לכל ובטרם דיון לגופו של עניין נזכיר את הידוע בדבר גישתו של בית משפט זה בדונו כערכאת ערעור על הכרעה שנתקבלה בהליך משמעתי, כפי שבאה לכלל ניסוח ממצה בפסק-דינו של בית המשפט העליון בתיק על"ע 6251/06 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב יפו נ' דוידוביץ (לא פורסם, 8.7.10) כהאי לישנא:

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

"יש לזכור כי בית משפט זה פועל כערכאה שלישית, ודן בערעור שני על קביעות בתי דין למשמעת של לשכת עורכי הדין, המופקדים מכח מומחיותם על השפיטה המשמעתית, ועל יישום נורמות האתיקה של עורכי הדין. אף שהפנייה בערעור לבית משפט זה נתונה לבעלי הדין בזכות, אין מדובר בהליך ערעורי רגיל, המופעל על פי אמות מידה ערעוריות מקובלות הנקוטות ביחס להחלטות שנתקבלו בערכאות השפיטה האזרחית. מעמדם של בתי הדין למשמעת מכח מומחיותם וסמכותם המקצועית מציב את תפקידה העיקרי של ערכאת הערעור במערכת השפיטה הרגילה כערכאת ביקורת שיפוטית הנוקטת מידת ריסון רבה בהתערבותה בשיקול הדעת הרחב הנתון לערכאת המשמעת המקצועית, ומגבילה התערבות זו למקרים בהם קביעות בית הדין למשמעת סוטות סטייה קיצונית מתכליות הענישה המשמעתית, ומרף הענישה הראוי לצורך הגשמת תכליות אלה".

(שם, פסקה 15 לפסק-הדין).

עוד נקבע, כי "בתי הדין המשמעתיים הם היוצקים תוכן מוחשי לחובת הנאמנות הכללית, ופסיקתם, יחד עם פסיקתו של בית משפט זה, קובעת את נורמות ההתנהגות האתית של עורכי הדין, את המותר ואת האסור..." (על"ע 9013/05 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין נ' יורם יהודה (לא פורסם, 3.9.06)).

10. בהתבסס על הרציונאל האמור חזרה הפסיקה לא אחת על ההלכה, לפיה בשל אופיים המקצועי של בתי הדין לא בנקל יתערב בית המשפט בקביעותיהם, ביחוד עת נוגעות הן ל"גרעין הקשה" של האתיקה המקצועית.

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

סבורני, ועמדה זו הוצגה על ידי, כאמור, במהלך הדיון, כי קביעת היקף ההתבטאות הראויה לעורך-דין ואופיה הינה אחד התחומים המובהקים המצויים בליבת מתחם שיקול הדעת המקצועי שניתן לבית הדין המשמעותי. בתי הדין המשמעותיים הם המופקדים על שמירת כללי האתיקה ההולמים עורכי דין, הם היוצקים תוכן וקביעת נורמות בדבר ההתנהגות הראויה והם המתווים את גבולות המותר והאסור בהתנהגותו של עורך הדין. מי כבתי הדין של הלשכה, בהם מכהנים כחברים עורכי דין מן הבכירים והמנוסים, ידע כיצד לבחון האם התבטאות מסויימת של אחד מחבריה הולמת את המקצוע, או שמא כה בלתי ראויה ובלתי מקובלת, בוטה וקשה היא, עד כי באומרו אותה חצה עורך הדין את הגבולות השומרים על כבוד המקצוע ובכך תוחמים את העבירה המשמעותית?

אך בשל כך תהיתי על פשר "עמדתה העקרונית" של המערערת בתיק דנן, לפיה כשלו בתי הדין המשמעותיים בקביעת גבולות המותר והאסור ביחס למשיב, ומכאן קם הצורך בפנייתם לבית המשפט, על מנת שהוא יהיה זה שיכריע בדבר. ובלשונה - "משכשלה מערכת אכיפת כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין מלחייב את המשיב בדיון... אין ברירה אלא לעתור לבית משפט נכבד זה על מנת שישרטט עבור חברי לשכת עורכי הדין בדיוק היכן עובר הקו האדום בהתבטאויות בנסיבות כגון אלה" (ראו: סעיף 7 להודעת הערעור).

כמבואר לעיל, שתי ערכאות משמעותיות בחנו באופן יסודי לעומקה את ההתבטאות האמורה, תוך שקילת מכלול השיקולים הרלוונטיים הנדרשים לעניין, ובכללם - תפיסתם של חברי שני בתי הדין את גבולות האתיקה המקצועית. בית הדין המשמעותי המחוזי ישב לדיון בהרכב שמנה 3 דיינים. פסק דינו עמד לביקורת ערעורית

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

של בית הדין הארצי. ערכאת ערעור זו, שמנתה אף היא 3 דיינים, בחנה בקפידה ראויה את חומר הראיות והוציאה אף היא תחת ידה פסק דין מנומק כדבעי תוך בחינת משקלם היחסי של הערכים הנוגדים שעמדו לבחינה לפנייה. בנסיבות אלו, שומה על בית המשפט לנקוט ריסון מירבי בשוקלו אם יש מקום להתערב בשיקול הדעת הרחב הנתון לערכאות המשמעת המקצועיות ולקבוע כי התבטאות המשיב, כמצוטט לעיל, עולה כדי עבירה משמעתית, חרף עמדת בתי הדין למשמעת.

12. ומכאן לגוף הערעור – עיקר בניינה של השאלה הראשונה בה יש לדון נסוב על זהות הגורמים אליהם התייחס המשיב בדבריו. אמנם, כפי שקבעו בתי הדין, בהתבטאות המשיב שנאמרה בלשון רבים לא צוינו שמות וכלל לא נהיר למי התייחס המשיב. יחד עם זאת ונוכח הדבק הדברים, מאזין סביר בהחלט עשוי היה להבין כי כוונת הדובר הייתה למר אולמרט, בין לבדו ובין כיחיד מהקבוצה אליה התייחס המשיב באומרו: "האנשים האלה". לפיכך, אצא אף אני מנקודת הנחה זו.

13. המערערת סבורה שההתבטאות הינה פסולה הן בשל תוכנה והן בשל סגנונה. מקובלת עלי עמדת המערערת, לפיה יתכנו מקרים בהם תוכן התבטאותו של עורך הדין יהיה פסול ויעלה כדי ביצוע עבירה משמעתית, אף אם הדברים נאמרו בסגנון ראוי ובלשון נאה, וכי הדין המשמעתני אינו מגביל עצמו לסגנון האמירה בלבד. אינני רואה מניעה עקרונית לכך שסעיף 61(3) לחוק ישמש בסיס לעבירה משמעתית גם בגין תוכן התבטאותו של עורך הדין, זאת במקרים בהם תוכן הדברים אינו הולם את מקצוע עריכת הדין, ובנסיבות בהן אין בכוחו של עקרון חופש הביטוי לגבור על חומרת תוכן ההתבטאות (השוו: רע"א 1104/07 חיר נ' גיל, פסקה 10 לפסק הדין (טרם פורסם, 19.8.2009)).

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

יחד-עם-זאת אין לשכוח, כי בשל חשיבותו המרכזית של עקרון חופש הביטוי במדינה דמוקרטית, ובשים לב לכך שלב-ליבו של העיסוק במקצוע עריכת דין קשור ביכולתו של עורך הדין להתבטא, אך מובן הוא כי תוכן התבטאותו של עורך דין לא ייחשב על נקלה כעבירה משמעתית אלא אך ורק במקרים מיוחדים וחריגים המתאימים לכך. ראוי להזכיר בהקשר זה את כלל 34(א) לכללי האתיקה, האוסר על עורך-דין להעלות טענה עובדתית או משפטית ביודעו שטענתו אינה נכונה. כלל זה קובע למעשה הגבלה ספציפית על **תוכן** התבטאותו של עורך הדין, אף אם נעשתה בסגנון ראוי, אשר מטעמים ברורים גוברת על עיקרון חופש הביטוי; הנה כי כן, הפרת הגבלה זו עלולה להוות עבירה משמעתית שמקורה בתוכן טענותיו של עורך הדין.

14. על רקע זה אבחן את טענתה של המערערת לפיה תוכן התבטאותו של המשיב פסול היות ומדובר בעמדה הפוגעת בחזקת החפות ו"יש בה כדי לשפוט את מי שעומד לדין או אמור לעמוד לדין בעת שהוא עדיין בחזקת חף מפשע", כלשון המערערת.

15. יצוין בהקשר זה, כי בכללי האתיקה לא נכללת חובה **מפורשת** להתבטא באופן שאינו מנוגד לחזקת החפות (והשוו, לדוג', לסעיף 12א לתקנון האתיקה המקצועית של העיתונות, בו נקבע מפורשות: "**עיתון ועיתונאי יכבדו בפרסומיהם את העיקרון היסודי שכל אדם הוא בחזקת חף מפשע אלא אם נמצא אשם בדין**"). באשר לשאלה האם חרף האמור קיימת בכל זאת חובה להתבטא באופן שאינו מנוגד לחזקת החפות, כנגזרת מן הכללים האחרים החלים על עורך הדין, אשיב כי שאלה זו חורגת מעניינינו וראוי להותיר דיון מעמיק בה למקרה המתאים לכך; יחד עם זאת אוסיף, כי אף אם אניח שהתשובה לכך הינה חיובית, עדיין סבור אני שנסיבות המקרה דן אינן עולות כדי הפרת חובה זו, ככל שהיא קיימת.

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

16. המדובר בהתבטאות צינית, כללית ולקונית, אשר בהחלט אינה נעימה לאוזנו של השומע התר אחר דרכי התבטאות מכובדות, תהא הביקורת הצפונה בהם אשר תהא, שנאמרה במסגרת ראיון לתכנית רדיו, כפי הנראה בתור מחאה פוליטית-חברתית על אופן ההתנהלות בצמרת הממשל. כל שומע סביר מבין, כי אין מדובר בקביעה נחרצת לגבי סיכויי הרשעה ודאיים של מר אולמרט, שהרי ההתבטאות לא הייתה רצינית ומושכלת, והיא אף לא ניתנה לאחר בחינת הראיות בעניינו של מר אולמרט. כל שנאמר הוא, שמן הראוי ש"האנשים האלה" יהיו "מעשיים" ו"דואגים" למצב בו יורשעו וייענשו. לא נכללה בהתבטאות התייחסות מפורשת להרשעה וודאית, ולפיכך יש לאפשר למשיב ליהנות מהאפשרות שדבריו לא התיימרו להתעלם מחזקת החפות ומקיום אפשרות סבירה של סיום ההליך הפלילי בזיכוי. לא הוכח גם, כי ההתבטאות נאמרה בהקשר של הליך משפטי תלוי ועומד נגד האחרון. למירב ניתן להתייחס לאמירה כמבטאת את הערכתו של המשיב באשר לתוצאות **המסתברות** של ההליכים המשפטיים שיינקטו (או שעומדים להינקט) כלפי מר אולמרט. נכון אני לקבל את עמדת המערערת, כי בעובדה שהדובר הינו יו"ר התנועה לאיכות השלטון, עו"ד פעיל במקצועו, יש כדי להעניק משקל יתר לדברים, ואולם גם עם תוספת נכבדה זו למשקלה, עדיין אין באמירה נפח ומשקל מספיקים לצורך פגיעה ממשית בחזקת החפות.

17. לא-זו-אף-זו, בשל אותן נסיבות בהן נאמרו הדברים, כמו גם כלליותם והאופן בו נאמרו, לא הוכחה גם אותה השפעה היפותטית על ההליך המשפטי, אשר בנוגע אליה הביעו באי כוח המערערת חשש עת ביקשו לגזור גזירה שווה לנאמר בפסק הדין בעניינו של נשיא המדינה לשעבר, מר משה קצב, באשר לשפיטתו בידי התקשורת במעשים שיוחסו לו (ואשר בגינם אף הורשע בסופו של יום).

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

18. יחד-עם זאת חשוב לשוב ולציין, כמבואר לעיל, כי אף שסביר בעיני שיקשה מאוד לראות מצב דברים שבו התבטאות כלשהי של עורך דין, גם אם היא חריפה או בוטה, תיחשב מבחינה תוכנה, להבדיל מסגנונה, כפגיעה בחזקת החפות, עדיין משאיר אני פתח צר לאותם מקרים חריגים, לאותן אפשרויות רחוקות, בהן התבטאות מסוימת תהיה אכן כה בוטה, כה יוצאת דופן, כה חריגה עד כי ניתן יהיה, אולי, לראותה כהתנהגות פוגעת ואינה מכבדת את עקרון חזקת החפות, שאינה הולמת עורך-דין, ובמשמע - תהווה לכאורה עבירה משמעתית. ואולם, כמבואר לעיל, אין זה המקרה בענייננו.

19. טענה נוספת בפי המערערת הינה, כי ההתבטאות חוטאת לא רק בהקשר לתוכן, קרי, פגיעה בחזקת החפות, אלא גם בהקשר לסגנון.

סוגיית אופן ההתבטאות של עורך-דין הוסדרה בסעיפים 23 ו-33 לכללי האתיקה, המחייבים את עורך הדין לנהוג בצד שכנגד בדרך ארץ ולהעלות טענותיו בפני בית המשפט "בדרך ארץ, תוך שמירה על כבוד הצד שכנגד ועל כבוד כל אדם אחר הקשור בהליך השיפוטי".

ואכן, בשורה ארוכה של פסקי-דין חזרו הערכאות השונות, חזור והדגש, כי על עורך דין חלה חובה להתבטא באורח מכובד, מנומס, ראוי, מאופק ומרוסן בפנותו לבית המשפט ולחבריו למקצוע (ראו, לדוגמה, על"ע 2379/07 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב נ' רוזנצוויג (לא פורסם, 12.2.08); על"ע 2293/04 שטוב נ' ועד מחוזי ירושלים של לשכת עורכי הדין (לא פורסם, 8.9.05); על"ע 7/70 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין, תל אביב-יפו נ' סלומון, פ"ד כה(2) 732 (1971)).

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

אף מותב זה עמד על כך זה לא מכבר עת קבע כלהלן:

"אכן, אפילו האמת המוחלטת – בכבודה ובעצמה – שוכנת לבטח בטיעוניו של המערער, גם אז אופני ניסוחה על-ידו לוקים באורח יסודי ובולט לעין מאלה הראויים והמצופים מעורך דין. עזות הלשון המשתלחת אינה נושאת ערך מוסף כלשהו מבחינה עניינית, יש בה אך כדי להביא לזילות מקצוע עריכת הדין. גם למלאכת חקר האמת המקודשת כללי משחק מקובלים ומסגרת, אין היא בגדר מטרה המקדשת את האמצעים...." (עמל"ע 12462-08-10 יוסף נ' ועד מחוז הדרום של לשכת עורכי הדין בישראל, פסקה 9 לפסק הדין (לא פורסם, 31.5.11)).

ויודגש – יש בנמצא התבטאויות ויש סגנון שלעולם ייחשבו פסולים ואינם יכולים להלום התנהגותו של עורך דין, אף ללא כל קשר לנסיבות שקדמו לשימוש בהם.

20. שונים הם פני הדברים בענייננו, זאת למצער משני טעמים:

ראשית, אף שהלשון שננקטה על-ידי המשיב הייתה מתגרה ועוקצנית, הרי בדומה לבתי הדין המשמעתיים שבתנו את הסוגיה בקפידה ראויה אף אני בדעה כי אין מדובר באמירה שסגנונה כה בוטה, חמור, חריף, לא מאופק ולא מרוסן, עד שניתן לסווגה לאותם מקרים בהם "יש התבטאות ויש סגנון שהם לעולם פסולים" כדברי כב' הנשיא (דאז) מ' שמגר בעל"ע 5/85 שמש נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב, פ"ד מ(2) 721, 724 (1986). מכלול הנסיבות, לשון האמירה וההקשר בו

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

נאמרה, מובילים למסקנה כי מדובר באמירה המצויה ב"אזור הדמדומים" של הדין המשמעותי, שאף שראויה היא לביקורת עדיין אינה מגעת בהכרח כדי ביצוע עבירת משמעת באופן המקיים עילה להתערב בקביעת שתי ערכאות השיפוט המקצועיות בלשכת עורכי הדין.

ודוק: אף שאין חולק על חובתו של פרקליט לנקוט לשון מנומסת, מכובדת, מאופקת ומרוסנת, אין נובע מכך כי התבטאות סרת טעם או צורמת לאוזנו של השומע מוליכה באופן אוטומטי לקביעה כי בעבירה אתית עסקינן (השוו: על"ע 16/83 פלוני נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין, פ"ד לט(2) 659 (1985); ע"א 4444/99 הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בירושלים נ' וינוגרד, פ"ד נה(5) 908 (2001)).

שנית, וזה העיקר: כפי שציינו באי-כוחו המלומדים של המשיב, ההתבטאות המיוחסת למשיב לא כוונה כלפי בית המשפט או כלפי חבר למקצוע. אף בא-כוח המערער, עו"ד וייצמן (אחד משני עורכי הדין שייצגו את המערער בערעור, שעמדתם הבלתי אחידה – שהיוותה את העילה לכפל בייצוג ולחלוקת הטיעון ביניהם - מהווה תקדים מעניין כשלעצמו, ומעלה שאלות מעניינות אחרות שלא כאן המקום לבררן), הסכים לכך (ראו עמ' 3 לפרוט' ש' 21-23).

בהקשר זה יצוין, כי השאלה האם התבטאות שנאמרה שלא כלפי עורך דין או בית משפט יכולה להקים עבירה משמעתית כבר נדונה והוכרעה בפסיקה, עת נקבע כי על-פי לשונו והגיונו של סעיף 61(3) לחוק, הקובע כי עבירת משמעת הינה "כל מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין", נתפשת תחת כנפי סעיף זה כל

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

התנהגות (בכלל זה אמירה) של עורך דין, לרבות כזו שאינה בהכרח בעלת זיקה לעיסוק במקצוע עריכת הדין, זאת כמובן באיזון המתחייב בנסיבות הענין, כפי שיפורט להלן (ראו: עלי"ע 1734/00 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב נ' שפטל, סעיפים 14-16 לפסק הדין (לא פורסם, 1.1.02) (להלן: "עניין שפטל"). השוו גם: עלי"ע 8/81 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין נ' פלוני, פ"ד לו(1) 756 (1982)). בנסיבות אלו, אינני מקבל את טענת המשיב לפיה לא ניתן להעמיד עורך-דין לדין משמעתי בגין דברים שנאמרו על-ידו בכובעו כאזרח מהשורה, בלי כל קשר למקצועו.

21. על-פי ההלכה הפסוקה, שיקול מרכזי בבחינה האם ההתבטאות מהווה עבירה משמעטית אם לאו, הינו זיקתה ל"גרעין הקשה" של המקצוע, היינו: ככל שהזיקה הדוקה יותר, קרי, ההתבטאות כרוכה במקצוע עריכת הדין, או-אז יהא על עורך הדין לנהוג באיפוק ובנימוס כמתחייב ממעמדו; ולהפך - ככל שגדל המרחק ונחלשת הזיקה, או אז יגדל משקלו היחסי של האינטרס בדבר העדפת חופש הביטוי ותגדל הנטייה שלא לראות בהתבטאות כפוגעת בכבוד המקצוע (ראו: עלי"ע 736/04 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין נ' מזרחי, פ"ד נח(6) 200 (2004)).

בהקשר האמור אצטט מדברי בית המשפט העליון (כב' השופטת מ' נאור) בעניין שפטל:

"האיזון בין שני ערכים אלו - חופש הביטוי מחד, והשמירה על כבוד מקצוע עריכת הדין וטוהרו מאידך - נגזר ממידת הקרבה או הריחוק של הדברים שבוטאו למקצוע עריכת הדין. כשאנו נמצאים ב'גרעין הקשה' של העיסוק במקצוע עריכת הדין - כגון הופעות בבתי המשפט - על עורך הדין לנהוג באיפוק ובנימוס ואין הוא יכול לקרוא דרור ללשונו. ככל שאנו מתרחקים מה'גרעין הקשה' של

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

מקצוע עריכת הדין והפעולות הכרוכות בו ובוחנים את אופן ההתבטאות של עורך הדין במישורים אחרים של חייו, כך המשקל היחסי של חופש הביטוי הולך ועולה".

(שם, פסקה 27 לפסק הדין).

22. ומן הכלל אל הפרט - אף בהנחה שאקבל את גרסת המערערת, לפיה נוכח מעמדו הרם של המשיב, המשמש כיו"ר התנועה לאיכות השלטון, יש לדברים שנאמרו מפיו זיקה הדוקה יותר לגרעין הקשה של המקצוע מאשר במקרה בו היו נאמרים דברים דומים על-ידי עורך דין אחר מהשורה, עדיין אינני סבור כי הדברים בהכרח נכללים בגדר אותו "גרעין קשה" של המקצוע, כנטען על-ידי המערערת. אין מדובר באמירה שנאמרה על רקע תפקידו המשפטי של המשיב; האמירה אף לא כוונה כלפי חבר למקצוע ואף לא נאמרה במסגרת הליך משפטי או מעין משפטי כלשהו.

בכל הכבוד הראוי, אמירה הנאמרת בתוכנית רדיו, במסגרתה מזוהה המשיב, למירב, עם התנועה לאיכות השלטון, עשויה שלא ליפול לגדר אותו "גרעין קשה" כפי שפורש בפסיקה ואף להיחשב כמרוחקת מבחינה רעיונית אליו.

בנסיבות אלו, ואף שהדברים שנאמרו על-ידי המשיב צורמים לאוזן, יש אף שיאמרו: סרי טעם המה ומוטב היה אילמלא נאמרו, הרי שבמכלול נסיבות העניין ובשים לב להקשרם, דעתי היא שאין הצדקה מספקת להתערב בשיקול דעתן של הערכאות הקודמות - הדיונית והערעורית - לפיה אין הדברים עולים כדי עבירת משמעת; ובמשמע - יש לזכות את המשיב מן המיוחס לו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

עמל"ע 48233-08-11 ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד אליעד שרגא

23. כללם ועיקרם של דברים : דין הערעור להידחות והוא נדחה בזאת.

24. נוכח מכלול נסיבות העניין כפי שפורט בהרחבה לעיל, ובאיזון המתחייב בין האינטרסים המנוגדים, מצאתי כי אין לעשות צו להוצאות.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים באמצעות הדואר, כבקשתם.

ניתן היום, כ"ב שבט תשע"ב, 15 פברואר 2012, בהעדר הצדדים.

צבי סגל, שופט בכיר